

**ZAMONAVIY MEDIADISKURSDA BAHOLASHNI
IFODALASHNING LINGVISTIK VOSITALARINING FUNKSIONAL
XUSUSIYATLARI VA KORPUS LINGVISTIK TAHLILI**

To‘xtasheva Dilnoza Odiljonovna
Andijon davlat chet tillari institute mustaqil tadqiqotchisi

Annotatsiya. Ijtimoiy rivojlanishning zamonaviy kontekstida ommaviy axborot vositalarining ta’siri tobora ortib, nutqni o‘rganish esa juda dolzarb bo‘lib qolmoqda; qiyosiy tilshunoslik, sotsiolingvistika, psixolingvistika va kognitiv tilshunoslik kabi sohalarda tadqiqotchilar tomonidan qiziqish kuchaymoqda.

Kalit so‘zlar. mediadiskurs, zamonaviy, innavatsion, telekommunikatsiya, mikrosistema.

A.D.Shveytserning ta’kidlashicha, “mediadiskurs murakkab tuzilma bo‘lib, uni makrosistema deb hisoblash mumkin, u keyinchalik turli mikrosistemalarga, shu jumladan, jurnalistika, radio va televideniye tillariga bo‘linadi”¹. Ushbu mikrosistemalarning har biri o‘ziga xos ijtimoiy-nutqiy vaziyatlarni aks ettiruvchi funksional va lingvistik xususiyatlarga, stilistik elementlarga ega. Ushbu mikrosistemalar ichida iyerarxik jihatdan pastroq janrlarni ham ajratish mumkin.

Jurnalistika, sotsiolingvistika, lingvodidaktika va so‘zlashuv sohasida “janr” atamasi verbal belgilar yordamida ma’lum bir kompozitsion tuzilishga ega bo‘lgan asarlarning belgilanishi sifatida keng tanilgan va tan olingan. Janr tadqiqotlari stilistikada, ayniqsa funksional uslublar nazariyasida, shuningdek, lingvistik tadqiqotlarda, diskursiv tahlil doirasida katta ahamiyatga ega. Yillar davomida janr ko‘plab tadqiqotchilarning diqqat markazida bo‘lib kelgan. Masalan, A.I.Komarova² “janr” atamasining 700 dan ortiq turli xil ta’riflarini o‘z ichiga olgan terminologik lug‘atlar bo‘yicha bir nechta tadqiqotlarni ajratib ko‘rsatadi. Shu nuqtayi nazardan, jurnalistik uslub janri va diskursiv janrni ikkita, ya’ni funksional va kommunikativ yondashuv asosida ajratish muhimdir. Jurnalistik uslub janri funksional uslub janri sifatida tasniflanadi, birinchi navbatda, adresat faoliyati sohasiga tegishli umumiy

¹Швейцер А. Д. Контрастивная стилистика. Газетнопублицистический стиль в английском и русском языке / А. Д. Швейцер. – М. : УРСС Эдиториал, 2009. – 236 с.

²Комарова А.И. Теория и практика изучения языка для специальных целей: Автореф. дис. ... д-ра филол. наук. – М., 1996. – 42 с. – С. 39.

maqsad bilan birlashtirilgan til vositalarining stilistik doirasini baholaydi. Aksincha, diskursiv janr madaniy, ijtimoiy va vaziyat omillari tomonidan shakllantirilgan, ma'lum bir matn bilan tavsiflangan, ma'lum bir maqsadga erishishga qaratilgan bayonot turini anglatadi. Ushbu maqsadga qabul qiluvchining niyatlari, undan kutilgan reaksiya va jamiyatning kommunikativ normalari ta'sir qiladi³. Ushbu munozaradan xulosa qilish mumkinki, mediadiskurs janri – bu o'ziga xos ijtimoiy rol, kommunikativ va tarkibiy-semantik xususiyatlar bilan ajralib turadigan, ijtimoiy-madaniy motivatsiya asosiy omil bo'lgan vaziyat omillari bilan bog'liq bo'lgan bayonot turi. Media nutqining har bir janri aniq ijtimoiy rol, kommunikativ va tarkibiy-semantik xususiyatlarga ega. Maqsad va kommunikatsiya sohasi bilan bog'liq bo'lgan bayonotlarning barqaror tematik hamda kompozitsion turlari sifatida janrlarning an'anaviy tushunchasidan farqli o'laroq, diskursiv janrning ta'rifi uning ijtimoiy-madaniy motivatsiyasining muhim ahamiyatini ta'kidlaydi⁴.

An'anaviy va raqamli kommunikatsiyalarda transformatsiya (bir shakldan boshqasiga o'tish) jarayoni natijasida janrlarning o'zgarishi sodir bo'ladi. Bu yangi janr shakllarini yaratishga, mavjud janrlarni gibridlashga va birlashtirishga yoki aksincha, ularning farqlanishiga olib keladi⁵. Bunday o'zgarishlar turli xil nutq shakllarining janr repertuarini kengaytiradi, alohida janrlar va hatto butun diskursiv tizimlar o'rtasidagi farqlarni yo'q qilib, elementlarning bir tizimdan ikkinchisiga integratsiyalashuvini osonlashtiradi.

Janrlar diffuziyasini (bir janrning boshqa janr ichiga kirib borishi) konseptual ko'rib chiqish natijasida o'ziga xos lingvistik-pragmatik tuzilish va maqsadga ega noyob janr modeli shakllanadi⁶. Masalan, televizion nutq mediadiskursning o'ziga xos kichik turi sifatida, onlayn bloglar kabi janrlarning elementlarini qabul qilib, televizion auditoriyaga ta'sirini kuchaytirish uchun internetnutq bilan o'zaro ta'sir qiladi. Ushbu

³Лавренко Е.В. Языковое воплощение коммуникативных стратегий в экономическом дискурсе (на материале британского и американского вариантов английского языка): Дисс. ... канд. филол. наук. – Минск, 2008. – 120 с. – С. 18.

⁴Лавренко Е.В. Языковое воплощение коммуникативных стратегий в экономическом дискурсе (на материале британского и американского вариантов английского языка): Дисс. ... канд. филол. наук. – Минск, 2008. – 120 с. – С. 19.

⁵Границы жанра: текст и дискурс / И. М. Басовец [и др.] ; под общ. ред. Е. В. Сажиной ; Гомельский гос. ун-т им. Ф. Скорины. – Гомель : ГГУ им. Ф. Скорины, 2019. – 188 с. – С. 4.

⁶Войтищенко Е.В. Структурная организация жанра интерактивной телебеседы в медийном дискурсе (на материале белорусскоязычных и англоязычных телепрограмм) / Е. В. Войтищенко // Весн. Гродз. дзярж. ун-та імя Я. Купалы. – Сер. 3, Філалогія. Педагогіка.Псіхалогія. – 2016. – № 2. – С. 28-34.

o‘zaro ta’sir kommunikatorlarning faol muloqotiga yordam beradi, natijada mediadiskurs doirasida yangi diffuz janrlar paydo bo‘ladi⁷.

Turli janrlardagi media matnlarda baholash vositalarining pragmatik funksiyalari o‘ziga xos hodisa. Pragmatik yondashuv tilni muloqot vositasi sifatidagi ahamiyatini ta’kidlaydi. Bu auditoriyaning kommunikatsiya mazmuni va ijtimoiy xususiyatlariga asoslangan tanlovni o‘z ichiga oladi. “Pragmatika” atamasini ilmiy muomalaga kiritgan Charlz Morris⁸ uni “belgilarning shakllanishi, ishlatilishi va ta’sirini” o‘rganish deb ta’riflagan. U semiotikani uchta tarmoqqa ajratdi: belgilar va ular ifodalaydigan obyektlar o‘rtasidagi munosabatlarni o‘rganadigan semantika; belgilar o‘rtasidagi munosabatlarni o‘rganadigan sintaksis; va belgilarning tarjimonlari – ikonik tizimlardan foydalanadiganlar bilan qanday bog‘liqligiga e’tibor qaratadigan pragmatika. Binobarin, pragmatika insonning tilda mustahkamlangan lingvistik belgilarni idrok etishi va qabul qiluvchiga kommunikativ maqsadlariga erishishga yordam beradigan bayonotlarni tuzish uchun eng mos birliklarni tanlash bilan shug‘ullanadi.

Matnni tahlil qilishda ma’ruzachining niyatini, lingvistik ibora va o‘ziga xos sintaktik birliklarning asosiy ma’nolarini o‘rganishni o‘z ichiga olgan pragmatik jihatni hisobga olish muhimdir. “Pragmatik munosabat” atamasini turli yo‘llar bilan talqin qilish mumkin. U psixolingvistikada paydo bo‘lib, ko‘pincha stilistikada “xabar maqsadi”ning sinonimi sifatida ishlatiladi. Binobarin, I.R.Galperin⁹ pragmatik munosabatni “lingvistik xususiyatlarni aniqlashga sezilarli ta’sir ko‘rsatadigan xabarning maqsadi” deb ta’riflaydi. Bu munosabat til birliklarini tanlash va birlashtirishning asosidir. Boshqa bir talqinda u matnning yo‘nalishi va uning jo‘natuvchi nuqtayi nazaridan muloqotdagi asosiy roli sifatida belgilanadi.

Ommaviy axborot vositalari tilining asosiy xususiyati ijtimoiy qadriyatlarni o‘z ichiga oladi. Bu media matnlarning pragmatik maqsadi bilan bog‘liq bo‘lib, ular, birinchi navbatda, auditoriyaga ta’sir ko‘rsatishga qaratilgan. Jurnalistikada qo‘llanadigan til zamonaviy ijtimoiy muammolarni aks ettiradi va turli xil baholash vositalaridan foydalanadi. Ushbu baholovchi elementlarning ommaviy axborot vositalarida tez-tez ishlatilishiga bir qancha omillar, jumladan, senzuraning zaiflashishi, shtamplashga qarshi kurash harakatlari va til egalarining yangi ifodali

⁷Talbot M. Media discourse: representation and interaction / M.Talbot. – Edinburgh: Edinburgh Univ. Press, 2007. – 198 p.

⁸Morris C.W. Signs, Language and Behavior. – New York: George Braziller Incorporated, 1955. – 365 p.

⁹Гальперин И.Р. Текст как объект лингвистического исследования. – М.: Наука, 1981. – 138 с.

texnikaga intilishi ta'sir qiladi. Media matnlarining baholash xususiyati baholashning o'ziga xos lingvistik mexanizmlari mavjudligini ta'kidlaydi. Jurnalistik matnning pragmatik ta'sirini kuchaytiradigan ushbu mexanizmlar leksik, frazeologik, so'z yasovchi va sintaktik kabi turli darajalarda namoyon bo'ladi¹⁰. Baholovchi ma'noga ega morfemalar ko'pincha til birliklarining stilistik kuchaytiruvchisi sifatida ishlaydi. Kommunikativ vaziyatning konteksti va xususiyatiga qarab, baholovchi qo'shimchalarning ma'nolari juda xilma-xil bo'lishi mumkin. Masalan, odatda ijobiy baholovchi so'zlar istehzoli kontekstda salbiy ma'noga ega bo'lishi mumkin, kichraytiruvchi morfemalarga ega qo'shimchalar esa xarakteristikaning kuchayganligini ko'rsatishi mumkin. Masalan: *Juda dono-ku bizning "olim"!* ("Yoshlar" gazetasi) jumlasida "dono" ijobiy so'zi istehzo bilan salbiy ma'no kasb etgan. Qo'shtirnoq ichidagi "olim" so'zi kinoya ma'nosini kuchaytirgan.

"Shiringina gap qiladi-ya, aslida hammani aldab yuribdi" ("Darakchi" gazetasi) mediamatnida "-gina" kichraytirish qo'shimchasi kontekstda xarakterning salbiy tomonini kuchaytirib ko'rsatgan.

Baholovchi qo'shimchalarning semantikasi kontekst va kommunikativ vaziyatlar ta'siri ostida foydalanish jarayonida sezilarli o'zgarishlarga duch kelishi mumkin. Baholovchi ma'noga ega morfemalar ko'pincha til birliklarining stilistik kuchaytiruvchisi sifatida ishlaydi. Kommunikativ vaziyatning konteksti va xususiyatiga qarab, baholovchi qo'shimchalarning ma'nolari xilma-xil bo'lishi mumkin.

Tadqiqotchilarning ta'kidlashicha, "baholash til birliklari semantikasining pragmatik jihatini anglatadi, qabul qiluvchining tashqi voqelik obyektiga munosabatini ma'lum xususiyatlarni aniq til hamjamiyatida qabul qilingan qiymat doiralari bilan bog'lash orqali uzatadi"¹¹.

Ma'ruzachining maqsadlari va uning ommaviy muloqotda tinglovchilar bilan o'zaro munosabati ko'pincha so'z yoki bayonotning pragmatik ma'nosining muhim elementi bo'lgan baholar orqali yetkaziladi¹². Tadqiqotlarga ko'ra, "baholashning pragmatik jihat shundaki, ma'ruzachi ongli yoki ongsiz ravishda tinglovchilarning

¹⁰ Малярчук-Прошина У.О. Ученые записки Крымского федерального университета имени В.И. Вернадского Филологические науки. Том 1 (67). № 2. 2015. – С. 89-94.

¹¹ Словообразование наречий [Электронный ресурс] // Русская грамматика. – Режим доступа: <http://rusgram.narod.ru/976-1031.html>.

¹² Арутюнова, Н.Д. Типы языковых значений: Оценка. Событие. Факт / Н.Д. Арутюнова. – М., 1988. – 344 с. – С. 5.

ma'lum bir hodisaga tegishli munosabatini uyg'otishga harakat qiladi"¹³. Ushbu bahoga ham obyektiv ijtimoiy kontekst, ham ma'ruzachining individual qarashlari, pozitsiyalari va xarakter-xususiyatlari ta'sir qiladi. Baholashda hissiy yoki ratsional omillar muhimroq rol o'ynashi, baholash hukmlarida subyektiv va obyektiv tamoyillar o'rtasidagi muvozanat bilan chambarchas bog'liq. Y.M.Volfning¹⁴ ta'kidlashicha, "til ma'ruzachining mavzuga bo'lgan turlicha munosabatini aks ettiruvchi hissiy va oqilona baholarni farqlash uchun vositalarni taqdim etadi. Bulardan birinchisi hissiyotlarga, ikkinchisi esa fikrga tegishli. Hissiy baholash sohasida obyektlar ma'qullash, hayratlanish, zavqlanish, g'azablanish, norozilik va ular keltirib chiqaradigan boshqa hissiy reaksiyalar orqali tavsiflanadi. Hissiy baholar odatda ma'lum leksik vositalar orqali yetkazilsa-da, ibora aniq baholash belgilarini o'z ichiga olmaydi, lekin baribir to'liq baholanishi mumkin, chunki u ma'lum bir neytral bo'lmagan vaziyatda inson ongida aks-sado beradi.

Ratsional baholash obyektning amaliyligi, ahamiyati, foydaliligi, ishonchliligi, potentsiali va dolzarbligi kabi omillarni hisobga olgan holda uning asosiy qiymatini aniqlashni o'z ichiga oladi. Shu nuqtayi nazardan, "yaxshi/yomon" va "mos/noo'rin", "muhim/ahamiyatsiz", "kerakli/kerakmas" va "ishonchli/ishonchsiz" kabilar o'rtasidagi taqqoslash tushunarli bo'ladi. Bu yoki boshqa hodisaning oqilona baholari "yaxshi-yomon" shkalasiga emas, balki "mos-noo'rin", "ehtimol-ehtimolga qarshi", "to'g'ri-noto'g'ri" va "kerak-kerak emas" shkalasiga asoslanadi. Har bir baholashda, asosan, amaliylik, ahamiyatlilik, potentsial, majburiyat va boshqalar g'oyalarini yetkazadigan asosiy atamalardan tashkil topgan o'ziga xos iboralar to'plami qo'llaniladi. Ushbu leksik birliklar N.D.Arutyunova¹⁵, T.V.Markelova¹⁶,

¹³Граудина Л.К., Ширяева Е.Н. Культура русской речи. – М., 2002. – 271 с. – С. 257.

¹⁴Вольф Е.М. Функциональная семантика оценки / Е.М. Вольф. – М., 2002. – 280 с. – С. 40.

¹⁵Арутюнова Н.Д. Типы языковых значений: Оценка. Событие. Факт [Текст] / Н.Д. Арутюнова. – М.: Наука, 1988. – 341 с.

¹⁶Маркелова Т.В. Семантика оценки и средства ее выражения в русском языке. – М., 1993.

L.M.Vasilyev¹⁷, E.A.Chernyavskaya¹⁸, V.N.Artamonov¹⁹, N.V.Danilevskaya²⁰ va boshqalarning ilmiy ishlarida atroflicha ko‘rib chiqilgan.

Madaniyatlararo kommunikatsiyada baholash vositalarining ishlashi alohida qiziqish uyg‘otadi. Turli madaniyatlarda turli xil baholash tizimlari va ularning ifodalari bo‘lishi mumkin. Bir madaniyatda ijobiy baho deb hisoblangan narsa boshqasida neytral yoki hatto salbiy qabul qilinishi mumkin. Bu madaniyatlararo muloqotda qo‘shimcha qiyinchilik darajasini yaratadi va matnlarni tarjima qilish va moslashtirishda alohida e‘tibor talab qiladi²¹.

Lingvistik baholash tizimi jamiyat rivojlanishi bilan doimiy ravishda rivojlanib boradi. Yangi baholash kategoriyalari paydo bo‘ladi, mavjud iboralarning hissiy boyo‘gi o‘zgaradi. Masalan, ilgari salbiy baholovchi ma’noga ega bo‘lgan ko‘plab so‘zlar neytral yoki hatto ijobiy ma’noga ega bo‘ladi.

Analitik janrdagi matnlarda “baholash” tushunchasi muhim ahamiyatga ega, chunki bu matnlar nafaqat yangiliklarni yetkazish, balki voqea, jarayon va vaziyatlarni o‘rganish hamda talqin qilishga ko‘proq e‘tibor beradi. Sharhlarning ushbu jihati fikr va hissiyotlarni ifoda etishni o‘z ichiga oladi.

Shuni ta’kidlash kerakki, axborot matnlaridan farqli o‘laroq, bunday nuqtayi nazarlarni shakllantirishda nafaqat maqola muallifi bo‘lgan jurnalistlar, balki ilgari gazetada muhokama qilingan yoki o‘zlari taqdim etgan mavzular bo‘yicha shaxsiy javob va fikrlarini bildiradigan o‘quvchilar ham ishtirok etadilar. Shunga qaramay, o‘quvchilar gazeta mazmunini shakllantirishda qanchalik faol ishtirok etishlaridan qat’i nazar, qaysi ijobiy va salbiy tomonlarini yoritishni tanlashning yakuniy huquqi hali ham jurnalist yoki maqsadli auditoriyaga tegishli ekanligi aniq. Ushbu tanlov jarayoni, birinchi navbatda, maqolaning sarlavhasida aks ettirilgan baholash bo‘lib, o‘quvchilarga taqdim etilgan hodisa va vaziyatlarni kengroq qadriyatlar tizimida salbiy yoki ijobiy bo‘lgan narsalarni o‘z idroklari bilan bog‘lash imkonini beradi.

¹⁷Васильев Л.М. Системный семантический словарь русского языка. Предикатная лексика. – Уфа, 2000.

¹⁸Чернявская Н.А. Лексико-грамматический состав конструкций, выражающих семантику целесообразности – нецелесообразности в русском языке: Автореф. дисс. ... канд. филол. наук. – Уфа, 2000.

¹⁹Артамонов В.Н. Реализация категории важности в предложении и в тексте: Диссертация ... доктора филологических наук. – М., 2007.

²⁰Данилевская Н.В. Научный текст как динамика оценочных действий // Вестник Пермского университета. Российская и зарубежная филология. – 2009. – Вып. 2. – С. 2-28.

²¹Hofstede G. J. Hofstede M. Minkov Cultures And Organizations Software Of The Mind 3rd Edition 2010. – 578 p.

Zamonaviy tilshunoslikda til nafaqat haqiqatni tasvirlabgina qolmay, balki dunyo haqidagi tasavvurni shakllantirishga alohida e'tibor qaratilgan. Lingvistik baholash vositalari bu jarayonda muhim rol o'ynaydi va bir qator muhim pragmatik funksiyalarni bajaradi. Jumlada, hissiy ta'sir vazifasi bo'lib, tilni baholash vositalarining birinchi va eng aniq vazifasi ma'lum hissiy reaksiyalarni keltirib chiqarish qobiliyatidir. Neytral *quyosh botishi* iborasi o'rniga *chiroyli quyosh botishi* deganda, biz nafaqat hodisani tasvirlaymiz, balki hayratimizni yetkazamiz va suhbatdoshni bu his-tuyg'ularni his etishga undaymiz. Baholash lug'ati muloqotning hissiy fonini yaratadi, tinglovchining muhokama qilinayotgan mavzuga munosabatini shakllantiradi. Shuningdek, ijtimoiy joylashishni aniqlash funksiyasidir. Baholash vositalarini tanlash ko'pincha so'zlashuvchining ijtimoiy mansubligi va uning maqomi uchun marker bo'lib xizmat qiladi. Muayyan baholash iboralaridan foydalanish ta'lim darajasi, kasbiy muhit yoki ijtimoiy guruh haqida signal berishi mumkin. Masalan, professional san'at tanqidchisi ko'rgazmaga oddiy tashrif buyuruvchiga qaraganda butunlay boshqacha baholash vositalaridan foydalanadi²².

Manipulyativ potensial funksiyasi ham muhimdir. Tilni baholash vositalari odamlarning fikri va xatti-harakatlariga ta'sir qilish uchun kuchli potentsialga ega. Reklama, siyosiy ritorika va ommaviy axborot vositalarida baholash leksika g'oya yoki hodisaga ma'lum bir munosabatni shakllantirish uchun maqsadli ravishda qo'llaniladi. Bunday holda, baholash aniq yoki yashirin bo'lishi mumkin, bu xabarning tuzilishiga kiritilgan.

Kognitiv tuzilish funksiyasi ham ahamiyatlidir. Baholash vositalarining unchalik aniq bo'lmagan, ammo o'ta muhim vazifasi ularning dunyo haqidagi bilimlarimizni tuzishdagi rolidir. Baholash toifalari bizga hodisalarni tasniflashda, iyerarxiyalarni tuzishda va qaror qabul qilishda yordam beradi. Biror narsani "muhim" yoki "ikkinchi darajali" deb ta'riflaganimizda, biz nafaqat uni baholaymiz, balki haqiqat haqidagi tushunchamizni shakllantiramiz.

Kommunikativ-pragmatik yondashuv doirasida matnga kommunikatsiya komponenti sifatida qaraladi. Til tuzilmalari so'zlashuvchining o'ziga xos niyatlarini amalga oshirish uchun vosita bo'lib xizmat qiladi. Ushbu jarayonda yangiliklar maqolalarining sarlavhalari muhim rol o'ynaydi, chunki ular maqolaning mazmunini yetkazibgina qolmay, balki o'quvchiga ta'sir qiladi, ularning e'tiborini tortadi, baho beradi va shu bilan muallifning pragmatik niyatlarini aks ettiradi. Tadqiqotlar shuni

²²Арутюнова Н.Д. Типы языковых значений. Оценка, событие, факт. – Москва: Наука, 1988. – 341 с.

ko'rsatadiki, turli til darajalari pragmatik munosabatlarni amalga oshirishga yordam beradi, bunda so'z boyligi ayniqsa muhim rol o'ynaydi. U denotativ qiymatlar orqali ham, konnotativ qiymatlarning barcha jihatlarini orqali ham baholash potensialini ifodalashi mumkin. Sarlavhalarning samaradorligi sintaktik uslublar, vizual va ifodali elementlar orqali yaxshilanadi. Bundan tashqari, matnning pragmatik yo'nalishi matn davomida aniq bo'lib, unga qoshtirnoq va qavslar kabi belgilar ta'sir qiladi²³.

Madaniy translyatsiya funksiyasi esa tilda mustahkamlangan baholash tizimlari madaniy qadriyat va me'yorlarni yetkazishning muhim mexanizmi bo'lib xizmat qiladi. Tilning turli hodisalarni baholashga imkon berish usuli jamiyatning madaniy ustuvorliklarini aks ettiradi va shu bilan birga, ularni shakllantiradi. Masalan, ma'lum bir sohadagi baholovchi leksikaning boyligi ko'pincha ushbu sohaning ma'lum bir madaniyat uchun alohida ahamiyatini ko'rsatadi²⁴.

Kommunikativ optimallashtirish funksiyasi ham muhim vazifalardan biri. Baholash vositalari murakkab ma'nolarni tezda yetkazish orqali kommunikatsiyani optimallashtirishga yordam beradi. Kengaytirilgan tavsif o'rniga biz til egalari tushunadigan ma'nolarning butun majmuasini o'z ichiga olgan baholash iboralaridan foydalanishimiz mumkin.

Raqamli kommunikatsiya davrida baholashni ifodalashning yangi shakllari paydo bo'ladi. Reyting, layk (yoqtirishlar), reaksiyalar tizimlari asta-sekin an'anaviy lingvistik baholash tizimiga qo'shiladigan yangi baholash tilini yaratadi.

Ta'lim kontekstida baholash vositalarining pragmatik funksiyalarini tushunish talabalarning kommunikativ kompetensiyalarini rivojlantirishga yordam beradi. Bu, ayniqsa, chet tillarini o'qitishda juda muhimdir, bu yerda nafaqat tilning rasmiy jihatlarini o'zlashtirish, balki baholash vositalaridan yetarli darajada foydalanishni o'rganish kerak.

²³Дергунова А.А. Структурно-смысловые и прагматические аспекты текстов новостей в различных формах немецкоязычных СМИ: Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата филологических наук. – Москва, 2012. – 20 с.

²⁴Телия В.Н. Типы языковых значений. Связное значение слова в языке / В.Н. Телия; отв. ред. А. В. Уфимцева. – М.: Наука, 1981. – 269 с.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Ожегов С.И. Словарь русского языка. Под ред. Н.Ю. Шведовой. – М.: Русский язык, 1985. – 798 с.
2. Словообразование наречий [Электронный ресурс] // Русская грамматика. – Режим доступа: <http://rusgram.narod.ru/976-1031.html>.
3. Старичёнок В.Д. Большой лингвистический словарь. Ростов н/Дону: Феникс, 2008. – 812 с.
4. Химик В.В. Большой словарь русской разговорной экспрессивной речи. – СПб.: Норинт, 2004. – 762 с.
5. O‘zbek tilining izohli lug‘ati. 6 jildli. – Toshkent: G‘afur G‘ulom nomidagi nashriyot-matbaa ijodiy uyi. 6-jild. X – Ch.– 530 b.